

PM

Samhällsbyggnadsnämndens ansvarsutövande 2019

Botkyrka kommun

Tobias Björn

Ebba Öhlund

Cornelia Pethrus

Isabelle Panasco

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
1.1.	Bakgrund	2
1.2.	Genomförande	2
2.	Resultat	3
2.1.	Sammanfattande bedömning	3
2.2.	Nämndens årsredovisning	3
2.2.1.	Ekonomiskt resultat	3
2.2.2.	Prognossäkerhet	4
2.2.3.	Verksamhetsmässigt resultat	4
2.3.	Lägesrapporter	5
2.3.1.	Mål och kvalitetsarbete	5
2.3.2.	Intern kontroll	5
2.3.3.	Övriga frågor	6
2.4.	Framtidsperspektiv	7

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar samhällsbyggnadsnämnden samlade verksamhetsområde. Vi konstaterar att det finns måttsatta målnivåer för 2019.

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 3,6 mkr, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats. Det verksamhetsmässiga resultatet påvisar en godtagbar måluppfyllelse. Prognosfelet i T2 uppgår till 0,7%.

Nämnden redovisar internkontroll i enlighet med kommunens gemensamma modell och har även tagit fram nämndspecifika kontrollområden. Vidare anges åtgärder som genomförts eller som ska genomföras avseende de kontroller som har en godtagbar eller ej godtagbar bedömning. Bristerna som presenteras i den egna kontrollen behöver åtgärdas och beaktas i det fortsatta arbetet. Vi noterar särskilt att en av de egna, nämndspecifika kontrollerna som beslutats för 2019 ej har kontrollerats, vilket är en brist.

Det är positivt att sjukfrånvaron har sjunkit men samtidigt noterar vi att förvaltningen backade i HME för andra mätningen i rad (74) vilket behöver beaktas i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen.

Vår bedömning är att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett budgetöverskott om 3,6 mnkr år 2019, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats. Stadsmiljöenheten redovisar ett underskott på 4,9 mnkr bland annat för kommunen har haft en fordran om 1 700 tusen kronor sedan år 2012. Denna faktura, utställd till företaget Vattenfall, avser ersättning för ledningsdragningar i kommunens mark. Detta är en felaktig faktura och ska inte betalas av Vattenfall, men intäkten har avskrivits först i år. Vidare redovisar enheten budgetunderskott avseende personal. Detta för att kunna leverera den utbyggnadstakt av infrastrukturen som kommunfullmäktiges beslut om antagna detaljplaner genererar. Resterande enheter går med överskott.

Exploateringsintäkterna understiger budget och redovisar en avvikelse på 22,8 miljoner kronor. Främst beror avvikelsen på att detaljplaner överklagats samt att planarbetet och förhandlingar under planskedet tagit längre tid än vad som uppskattats.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2019	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	157	-5,5	+2,5	+3,6	2,3	0,7

Den procentuella budgetavvikelsen är 2,3 procent. Prognosfelet är 0,7 procent.

- Vid T1 prognostiserades ett underskott om 5,5 mnkr för helåret. Utifrån delårsrapport 1 framgår att underskottet ligger hos stadsmiljöenheten. Bland annat har enheten en obudgeterad faktura till Vattenfall ska inte ska betalas av företaget. Den felaktiga fakturan har upptäckts och felet har justerats med en intäktsminskning på 1,7 mnkr. Vidare har ett tidigare fel utifrån gällande redovisningsprinciper identifierats med 2,75 mnkr för de gångna fem åren. Ett konkurrensupphandlat driftavtal visar på en ökad kostnad utöver budget på 1 mnkr för 2019. Utbyggnadstakten som kommunfullmäktige beslutat om för att bygga ut infrastrukturen har medfört en kostnad utöver budget på 1 mnkr. En annan faktor till varför nämnden går med underskott är att enheten har gjort en översyn av vilka poster som kan aktiveras i projekten, i samband med detta upptäcktes felaktigheter som rättades till under 2019. Prognosen är att 2,5 mnkr påverkar driftresultatet.
- Vid T2 prognostiserades ett överskott om 2,5 mnkr. Samhällsbyggnadsnämnden fick i samband med delårsrapport 1 en budgetkompensation med 4,3 mnkr för åtgärder som tidigare legat på investeringssidan. Stadsmiljöenheten redovisar ett underskott på 3,2 mnkr.

Granskningen av samhällsbyggnadsnämndens protokoll visar att protokollförd uppföljning av ekonomin har genomförts fem gånger under året. Utöver de två delsårsrapporteringarna har ekonomiska månadsuppföljningar rapporterats i mars, juni och oktober månad. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

Genomförd granskning visar att protokollförd uppföljning av verksamhetens utveckling och uppföljning av mål och åtaganden har genomförts tre gånger i samband med delårsrapporteringarna samt årsbokslutet. Måluppfyllelsen visar ingen prognos för helårsutfall vid delårsrapport 1 dock görs det vid delårsrapport 2.

Nämndens egen utvärdering visar att bidraget till måluppfyllelsen är god inom två områden och godtagbar inom fyra områden. Av nämndens 11 mål bedöms fem stycken ha god uppfyllelse, fem mål ha godtagbar uppfyllelse och ett mål ej godtagbar uppfyllelse. Avseende målet som bedöms som ej godtagbart ("Av Botkyrkas 16 ytvattenförekomster ska 9 stycken ha uppnått god ekologisk status år 2021") så är orsaken att ekosystem som sjöar är "tröga" system vilket innebär att det tar tid för åtgärder att få effekt i vattnet.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning att måluppfyllelse avseende målet att synpunkter ska besvaras inom 10 dagar där det målsatta målet 50 % endast är godtagbar. Endast 45

procent av synpunkterna besvarades inom 10 dagar från förvaltningen, dock ses en tydligare trend mot slutet av året att svarstiderna minskar. En fortsatt översyn av processen kommer göras under 2020.

Vidare framgår det i årsredovisningen avseende Dagvattenparker Norra Botkyrka där ett principförslag för Fittja dagvattenparker, Lottalund och Fittja äng, togs fram under våren 2018 och detaljprojektering och ett förfrågningsunderlag färdigställdes under sommaren 2019. Upphandlingen genomfördes under hösten 2019. Teknisk- och fastighetsnämnden och Samhällsbyggnadsnämnden tog beslut 2019-10-22 att avbryta upphandlingen på grund av att ingen av anbudsgivarna uppfyllde kommunens ställda krav. Beslutet överklagades av en av anbudsgivarna till förvaltningsrätten. Detta kommer att resultera i en kraftig försening av projektet. Anläggningen kan tidigast stå färdig under 2022. Förseningarna kan få konsekvenser för bidraget från Boverket och att anmälan till Länsstyrelsen om vattenverksamhet måste göras om.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2019 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Förvaltningen har identifierat låg inrapportering av arbetsskador och tillbud. Förvaltningen har därför under året informerat och instruerat anställda kring anmälan, uppföljning av tillbud och olyckor sker. Dock ses ännu inget resultat av fler inrapporterade avvikelser.

Förvaltningen backade i HME för andra mätningen i rad (74). Därför har ledningsgruppen tagit fram gemensamma mål/frågor att arbeta med under året. De enheter som behöver kommer att använda sig av extern hjälp för att utarbeta handlingsplan för åtgärder ut efter resultatet på enkäten. Enheterna inom förvaltningar har arbetat med kompetensförsörjning under året.

Den totala sjukfrånvaron har sjunkit inom förvaltningen till 5,8 procent (8,0 procent). Det gäller både hos kvinnor och män och inom samtliga åldersgrupper. Kommunens centrala projekt "Hälsosupporten" har varit igång under hela 2019 och hjälpt till att få tillbaka medarbetare fortare efter sjukfrånvaro.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i avsnitt för verksamhetsmässigt resultat.

2.3.2. Intern kontroll

Det är nämnden som enligt kommunallagen har det formella ansvaret för den interna kontrollen. De förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Samhällsbyggnadsnämnden antog i januari 2019 en plan för intern kontroll för 2019 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vidare framkommer att arbetet med internkontrollen ska genomföras i projekt för att skapa ökad delaktighet och lärande hos de

berörda funktionerna inom förvaltningen. Kontrollmomenten delrapporterades i oktober månad och hela internkontrollen för 2019 återrapporterades sedan i mars 2020.

Samhällsbyggnadsnämnden har i sin internkontrollplan för 2019 beaktat samtliga 13 föreslagna kontrollmoment i den kommunövergripande planen för internkontroll som fastställs av kommunstyrelsen. Nämnden har beslutat om tre egna kontrollmoment. Totalt bedöms fem som grönmarkerade (goda), fyra kontrollmoment är gulmarkerade (godtagbara) och tre kontrollmoment är rödmarkerade (ej godtagbara). Två kontrollmoment har inte genomförts. Fyra kontrollmoment inom den kommunövergripande är ej genomförda. Kontrollmoment som inte är genomförda är korthantering på grund av att förvaltningen inte har några kort att kontrollera, chefsintroduktionen är förändrad varav kontrollen inte görs, förvaltningen har inte haft några nyanställda som omfattas av kravet på utdrag ur belastningsregistret och hantering av tomträter har haft en första genomgång och en arbetsgrupp ska arbeta vidare med utvecklingen och förbättringarna under 2020. Det innebär samtidigt att ett av de tre nämndspecifika kontrollmål som valts ut inte har kontrollerats under 2019.

Av kontrollmoment som bedöms som ej godtagbara är det bland annat kontroll av fakturor på mellan 100 000 och 500 000 kr. Förvaltningen har gjort inköp från leverantörer där direktupphandling skulle ha genomförts och direktupphandling saknas. Inom förvaltningen har två stycken avvikelser identifieras till ett värde av 649 231 kr. Vidare är kontrollmoment avseende kontroll av attester i lönesystemet ej godtagbart då 97,4 procent attesterade transaktioner efter påminnelse. Vidare är kontroll av rehabiliteringsinsats görs vid upprepad korttidsfrånvaro ej godtagbar.

Utifrån protokoll går att säkerställa att delrapportering av internkontrollplan gjorts, vilket det står i antagen internkontrollplan att det ska göras i oktober. I uppföljning av internkontrollplan redovisas vilka kontrollmoment som bör vara med i 2020 års internkontrollplan.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik diskuterades betydelsefulla händelser från årsredovisningen under 2019. Inom Botkyrka kommun har ett väsentligt område varit att öka bostadsbyggandet. Totalt har 10 detaljplaner antagits, innehållande 1 717 bostäder och målet per år i nuläget 1 000 stycken bostäder. Vidare har en pågående satsning på digitalisering skett inom nämndens verksamhetsområde både för att gynna medborgare och företagare. Bland annat har en e-tjänst för lovansökan, strandskyddsärenden och mötesbokning med handläggare införts. Det har också pågått ett arbete med upprustning och reinvesteringar i och av kommunens gångtunnlar, stödmurar, broar och belysning. Förvaltningen har också ingått i ett stort antal projekt för att utveckla Botkyrkas trafikområden till exempel förbättring av busslinje till Skarpnäck, tvärförbindelse Södertörn, nya parkeringsplatser eller Tullinge förbifart samt omskyltningar.

Förvaltningen har även arbetat med projektbaserat arbetssätt (Projektporten) för att säkerställa att samhällsbyggnadsprocessen minskar ledtider och budgetar i syfte att effektivisera och öka inflytandet och nöjdheten hos medborgare och företag. Det är även framtaget vägledande kriterier för att minska segregationen i planeringen. Botkyrka- och Huddinge kommun har även skrivit avtal som ger förvaltningarna möjlighet att vid över-

spektive underkapacitet hjälpa varandra. Förvaltningen har även deltagit i Initiativet som är ett samarbete mellan kommunala och privata företag för att få fler studenter att välja fastighetsrättsliga inriktningar på högskolor och universitet.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- **Ekonomiska krav och effektiviseringskrav** medför t ex att noga prioritera projekt i samråd med nämnden och ett ökat fokus på kärnuppdrag.
- Ökade och mer omfattande utredningar i **detaljplanprocessen** för att trygga upp mot krav tex miljöredovisning och nya barnkonventionen.
- Väsentligt att kunna ha **överblick** över verksamhet, projekt, uppdrag (status, kostnader, resultat) med tanke på ekonomiska och demografiska krav (social hållbarhet) och utökat krav på bostadsbyggande av bostäder och välfärdsbyggnation.
- Det behövs en handlingsplan för att förbereda och hantera **digitaliseringen** av samhällsbyggnadsnämndens verksamhet. För att på ett bra sätt samordna och genomföra förvaltningens digitalisering, automatisering och IT förändring.
- Beslut inom ramen för **miljön** kommer att öka inom perioden. Kraven på kraftiga utsläppsminskningar av klimatpåverkande gaser och anpassning till ett varmare klimat kommer att öka. Nämnden behöver under perioden säkerställa bland annat tillgången till dricksvatten av god kvalitet, naturområden och ekosystemtjänster.
- För att klara de stora utmaningarna krävs **ökat samarbete** inom och mellan kommuner, näringsliv, civilsamhället och akademien inom alla förvaltningens områden.

För ytterligare information kring framtidsperspektivet hänvisas till nämndens omvärldsanalys.

2020-04-15

Anders Hägg

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av antagen projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.